

Charlotte Wekker, (1968 Nijmegen) 2023

Materiaal: zwartbakkende klei

"Ik sta op de schouders van vele generaties vrouwen die gestreden hebben voor de bevrijding van zwarte mensen" (aldus Charlotte in haar deel van de Aletta Jacobs lezing in 2023: "Voormoeders") .

'Ik voel me heel erg vereerd door je verzoek. De opdracht die Harriet Tubman aan zichzelf heeft gegeven. En dat ik door jou in een rijtje met haar wordt geplaatst doet me veel. Het wordt extra helder dat ik mezelf ook die opdracht heb gegeven / en dat ik ook door anderen gezien wordt als iemand die de weg verder vrij kan maken. Misschien klinkt dit hoogdravend en arrogant. Zo bedoel ik dat niet. Ik bedoel dat ik me gezien voel door jou. En dat ik in mijn tijd voor hetzelfde strijdt als Harriet. Alhoewel zij vele malen dapperder en heldhaftiger is dan ik. Dank je wel dat je me deze spiegel voorhoudt.'

In het Nationaal Archief wordt een Charlotte Wekker vermeld; vrij verklaard in 1863.

Het beeld van Charlotte anno 2023 draagt deze hele geschiedenis van Charlotte anno 1863, in zich mee.

Suriname en Nederlandse Antillen: Vrijverklaarde slaven (Emancipatie 1863), Voornaam: Charlotte

Periode: 1863

Voornaam Charlotte

Achternaam Wekker

Slavennaam Charlotte

Geslacht vrouw

Leeftijd 21

Beroep Huismeid

Godsdienst EBG

Plaats plantage Kroonenburg

Verblijfplaats Etablissement Mon Trèzor

Provincie plantage Beneden Cottica

Borderelnummer PL117

Opmerkingen Dochter van Peggy Wekker; blijkens borderel geboortjaar 1842. Blijkens proces-verbaal 'in dienst van E.F. Cabell' te Etablissement Mon Trèzor (divisie Beneden Commewijne) geplaatst'; blijkens proces-verbaal etablisement Mon Tresor, gevoegd bij borderel boedel 'Gebroeders Reijns'(PE724), afkomstig van plantage Kroonenburg en in dienst van van E.F. Cabell op e

Feedback

Trèzor

Bekijk de zoekhuip dij ait arcnief

Inheemse wortels

Geboren in een sterk vrouwengeslacht, uit een Nederlandse (Brabantse) moeder en een Surinaamse vader. Via die lijn afstammeling van 'oma Paulina', een Kaliña (inheemse/indiaanse), die als slavin op de Concordia-plantage werkte. Zij zorgde tot het laatst voor haar zieke eigenaar, die uit dankbaarheid een stuk grond aan haar heeft overgelaten van diezelfde plantage. Oma Paulina trouwde met een voormalige slaaf, die uit Afrika was gehaald, een Lokono of ook wel Marou.

In de documentaire (NPO 2023, Nina Jurna) die over Oma Paulina is gemaakt, wordt oma Paulina geciteerd over het 'afgesneden zijn van je oorsprong'. Nederlandse zendelingen hebben diepe sporen nagelaten: oude (inheemse) Wijsheid wordt niet meer doorgegeven, waarmee inheemse volken beroofd zijn van hun spirituele basis.

Het zogenoemde 'Kaliña en Lokono-vonnis' blijft al jarenlang opduiken in maatschappelijke discussies en debatten in de Nationale Assemblee (*red*: Suriname) als het gaat over de grondrechten van inheemse-en tribale volken. Het Vonnis werd door het Inter-Amerikaanse Hof voor de rechten van de mens (IACHR) te Costa Rica uitgesproken in 2015 en is vanaf 2016 in werking. In het vonnis is een aantal verplichtingen opgenomen die door de Staat moeten worden uitgevoerd binnen bepaalde termijnen, die allemaal al verstreken zijn, zonder dat de maatregelen uitgevoerd zijn (*Dagblad Suriname, 12 mei 2023*).

Institutioneel racisme

Sinds 2022 is Charlotte als Researcher PhD verbonden aan de Rijks Universiteit Groningen. Ze doet haar PhD onderzoek naar institutioneel (alledaags) racisme in het hoger beroepsonderwijs. Institutioneel racisme formuleert ze als 'het systeem dat het bevoorrechten van witte mensen in stand houdt'. Als integere, nieuwsgierige bruggenbouwer nodigt ze steeds uit tot dialoog en benadrukt ze dat het een gezamenlijk leerproces is: *"Je verdwijnt zelf niet als je je inleeft in de ander. Integendeel: je leert jezelf beter kennen en de maatschappij wordt er een stuk rechtvaardiger van!" (...)* *"Het is een uitdaging de dialoog aan te gaan en in 1^e instantie stuit ik bij vrijwel iedereen op weerstand of de angst voor*

racist uitgemaakt te worden. Voorbij dat ongemakkelijke gevoel, komen we tot de kern.”
(Dear White Groningen)

‘De strijd tegen racisme is geen strijd tegen witte mensen, maar tegen het systeem dat het bevoorrechten van witte mensen in stand houdt. Dat systeem vindt zijn oorsprong in eeuwenlange onderdrukking van mensen van kleur. Het gaat om uitsluiting en discriminatie op basis van geschreven maar vooral ook ongeschreven regels, tradities, gedrag en omgangsvormen’.

(<https://hanzemag.nl/charlotte-wekker-met-wij-tegen-zij-komen-we-niet-verder/>).

Het leerproces waar Charlotte op doelt, nodigt uit witte privileges te erkennen én ruimte te maken voor niet-witte mensen wat veronderstelt dat witte mensen zien waarin niet-witte mensen worden uitgesloten. En bereid zijn het bewustzijn daar op te richten. En daar vervolgens eigenaarschap voor willen nemen. Immers: wit is nu aan zet: *‘Doordat wit zich onvoldoende bewust is en was van racisme, is het altijd aan zwart als probleem van zwart gezien dat door hen geagendeerd en opgelost moet worden.*

Zwart heeft weliswaar het probleem maar wit houdt het probleem in stand. Voor zwart is het heel lastig om aan te kaarten, want het is heel pijnlijk als je niet erkend en gezien wordt. Vervolgens krijg je ook nog eens vervelende reacties over je heen’. (Lida van den Broek, 2020).

De tijd lijkt rijp om verder te ploegen op de conclusies van haar tante Gloria Wekker (van vaders zijde). De frees in het ras-is-we-monument verbeeldt dit.

White Innocence

Gloria Wekker schreef *White Innocence: Paradoxes of Colonialism and Race* (2016). Haar centrale stelling is dat het Nederlandse zelfbeeld hierover wordt gekenmerkt door een paradox: ras en racisme roepen heftige emoties op, terwijl het bestaan ervan tegelijkertijd wordt ontkend. Nederlanders zien zichzelf als "onschuldig" en "kleurenblind", terwijl volgens Gloria Wekker uit talloze voorbeelden blijkt dat racisme in de Nederlandse maatschappij aanwezig is. Volgens Wekker wil Nederland er niet aan herinnerd worden dat het Nederlandse rijk na 400 jaar kolonialisme en imperialisme zeer

uitgebreid was en gebaseerd op een racistisch wereldbeeld en heeft dit sporen nagelaten in ons ‘cultureel archief’ (Wekker, G. (2020). *White Innocence: Paradoxes of Colonialism and Race*. Amsterdam University Press). Precies dít is wat Charlotte hierboven als weerstand of de angst voor racist uitgemaakt te worden, benoemt. Zij faciliteert voorbij het ‘ongemakkelijke gesprek’ zodat het gesprek kan gaan over waar het over móét gaan.

Bevrijding van het innerlijke juk

Het haar van Charlotte is gemaakt met behulp van een afdruk van 2000 jaar oude boomschors (Linton Jew, taxus. Zie ook het beeld ‘Laat Leven’) net zoals de schouders van Pramoedya Ananta Toer die de gesel-littekens uitbeelden. Deze haardos refereert niet alleen naar 2000 jaar onderdrukking (of langer), het laat ook de Indiaanse hoofdtoi zien, verwijzend naar Oma Paulina.

Charlotte heeft haar haar niet altijd ‘vrij’ gedragen. Kroeshaar is 1 van de fysieke kenmerken die in verband gebracht worden met minder (waard) zijn, ondergeschikt. On(der)bewust liggen boodschappen over ‘goed’ haar (minder kroes) en ‘slecht’ haar (meer kroes) diep verankerd. Het haar vrij dragen werkt als ‘bevrijding van het innerlijke juk’. (Het zgn. ‘Poppenexperiment’ brengt dit indringend in beeld.)

Charlotte betekent ‘vrije vrouw’

De naam Wekker verwijst naar de functie van een voorouder: de wekfunctie op de plantage om de mensen wakker te maken

Bruggenbouwer Charlotte Wekker:

Ik mag mezelf beschouwen als een invloedrijk persoon. Op dat moment (tijdens de Black Lives Matter-protesten op de Grote Markt in Groningen) besloot ik, en ik kan me de fysieke sensatie nog herinneren, dat mijn positie die van bruggenbouwer is. Ik ben van kleur en ik heb de tools om bruggen te bouwen tussen mensen, en tussen mensen en systemen. Op dat moment besloot ik dat ik mijzelf nog veel explicieter aan de oplossing van dit grote maatschappelijke probleem ga verbinden en ga voor rechtvaardigheid en gelijke kansen. Op mijn manier, als bruggenbouwer en verbinder.

Meer weten?

Interviews:

<https://hanzemag.nl/charlotte-wekker-met-wij-tegen-zij-komen-we-niet-verder/>

<https://www.kis.nl/artikel/aandacht-voor-diversiteit-en-institutioneel-racisme-het-hoger-onderwijs>

'Het was maar een grapje', verhalen van studenten van kleur in het Hoger Onderwijs (2021, Hanzehogeschool Groningen)

<https://hanzemag.nl/charlotte-wekker-met-wij-tegen-zij-komen-we-niet-verder/>

Dear White Groningen

<https://www.youtube.com/watch?v=8MdZEMZCxbE>

Voomoeders Aletta Jacobs Lezing (vanaf minuut 36)

https://www.youtube.com/watch?v=Lv3y_l4GVro

Documentaire over Oma Paulina

https://www.npostart.nl/van-bahia-tot-brooklyn-caribische-verhalen/16-06-2023/VPWON_1317490?st=premium

<https://www.kis.nl/artikel/wit-nu-aan-zet-boek-over-racisme-nederland>

Poppenexperiment

<https://www.brainwash.nl/lees/racisme/2020/ki-nderen-laten-zien-we-zijn-niet-kleurenblind.html>

<https://stories.undp.org/10-things-we-all-should-know-about-indigenous-people#!> 10

dingen die we allemaal zouden moeten weten over inheemse mensen

<https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/index/nt00341/183637fc-605f-4604-8dc5-5a46235f4231>